

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol Cyngor Sir Ddinbych

Blwyddyn archwilio: 2011-12

Cyhoeddwyd: Mawrth 2012

Cyfeirnod y ddogfen: 214A2012

Fersiwn drafft yw'r ddogfen hon tra bo trafodaethau pellach â'r corff a archwilir ac a arolygir yn yr arfaeth. Mae'n bosibl nad yw'r wybodaeth wedi'i dilysu'n llawn eto ac ni ddylid ei dosbarthu'n helaeth.

Statws y ddogfen

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ddinbych fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti'n berthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti berthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Cynnwys

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Rolau a chyfrifoldebau	4
Y dull archwilio	5
Cyflwyno adroddiadau	8
Ffi archwilio	9

Atodiadau

Elfennau allweddol o'r gwaith archwilio	10
Tîm yr archwiliad ariannol	12

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynnyddol

Rolau a chyfrifoldebau

1. Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynnyddol i fodloni gofynion y safonau archwilio ac arferion archwilio priodol. Mae'n rhoi amlinelliad i Gyngor Sir Ddinbych (y Cyngor) o'r gwaith archwilio ariannol sydd ei angen ar gyfer datganiadau ariannol 2011-12.
2. O dan ddarpariaethau Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am benodi archwilwyr allanol (Archwilwyr Penodedig) ar gyfer cyrff llywodraeth leol.
3. Fel Archwilydd Penodedig, mae'n ofynnol i mi o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 archwilio ac ardystio cyfrifon y Cyngor, gan fodloni fy hun bod y cyfrifon:
 - yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor;
 - yn cydymffurfio â'r holl ofynion deddfwriaethol perthnasol;
 - wedi'u paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol.
4. Mae hefyd yn ofynnol i mi:
 - fodloni fy hun bod y Cyngor wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau;
 - ardystio bod yr archwiliad wedi cael ei gwblhau yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.
5. Nid yw'r archwiliad yn golygu nad oes angen i'r Cyngor gyflawni'r cyfrifoldebau canlynol:
 - rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
 - cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
 - paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol;
 - sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.
6. Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol y Cyngor, gofyn cwestiynau i mi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon.
7. Nodir gofynion allweddol yr Archwilydd Cyffredinol a'r Archwilydd Penodedig yn [Atodiad 1](#).
8. Caiff dogfen ar wahân, sef *Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Archwilio Perfformiad*, ei chyhoeddi yn nodi'r gwaith sydd i'w gyflawni gan yr Archwilydd Cyffredinol.

9. Mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol ardystio hawliadau a ffurflenni grant penodol. Yr Archwilydd Penodedig, gan weithredu fel asiant i'r Archwilydd Cyffredinol, sy'n gwneud y gwaith archwilio mewn perthynas â'r hawliadau a'r ffurflenni hynny.

Y dull archwilio

Y tîm archwilio

10. Rhoddir gwybodaeth am dîm yr archwiliad ariannol yn **Atodiad 2**. Nid oes unrhyw faterion o ran annibyniaeth na materion moesegol i roi gwybod amdanynt.

Archwiliad o ddatganiadau ariannol

11. Caiff rheolaethau mewnol eu cynllunio, eu gweithredu a'u cynnal gan y Cyngor i fynd i'r afael â risgiau busnes a nodir sy'n bygwth y gallu i gyflawni amcanion corff a archwilir o ran:
 - dibynadwyedd ei adroddiadau ariannol;
 - effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd ei weithrediadau;
 - ei gydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau cymwys.
12. Byddaf yn:
 - asesu effeithiolrwydd rheolaethau mewnol lefel uchel i atal a chanfod gwallau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu;
 - adolygu perfformiad y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn erbyn ei safonau proffesiynol a cheisio dibynnu ar ei waith lle bynnag y bo'n bosibl;
 - datblygu gweithdrefnau rheoli cadarn i ymateb i risgiau penodol sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu.
13. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig yn gywir ac yn deg, ond mabwysiadaf y cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rwyf yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, sef y camddatganiadau hynny a allai gamarwain unigolyn sy'n darllen y cyfrifon.
14. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol cyn cwblhau'r archwiliad ym mis Medi 2012.
15. Trafodir Cynllun Archwilio Ariannol manylach gyda swyddogion, a fydd yn rhoi mwy o fanylion am ein gwaith archwilio arfaethedig.

Risgiau sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu

16. Mae **Arddangosyn 1** yn rhoi gwybodaeth am y prif risgiau gweithredol ac ariannol a wynebwr gan y Cyngor a allai effeithio ar fy archwiliad. Dyma'r prif risgiau a nodwyd yn ystod y broses gychwynnol o gynllunio'r archwiliad, yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a'r camau a gynigiwyd i fynd i'r afael â hwy. Efallai y bydd angen newid yr archwiliad os bydd unrhyw risgiau newydd yn codi. Ni wneir unrhyw newidiadau heb eu trafod yn gyntaf â swyddogion a, lle y bo'n berthnasol, y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.

Arddangosyn 1: Crynodeb o'r prif risgiau archwilio a'r ymatebion arfaethedig

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â'r amgylchedd rheoli	
<p>Mae nifer o risgiau cyffredinol i amgylchedd rheoli cyffredinol y Cyngor yn bodoli y bydd angen eu rheoli'n ofalus, ac yn eu plith mae'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none">• yr angen i sicrhau bod trefniadau clir ar waith i reoli risgiau ariannol;• pwysau ariannol cynyddol â'r gofyniad i sicrhau arbedion sylweddol, yn 2011-12 a blynyddoedd i ddod.	<p>Byddaf yn parhau i adolygu'r amgylchedd rheoli cyffredinol ac yn asesu'r effaith ar y datganiadau ariannol, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu.</p>
Risgiau sy'n ymwneud â systemau ariannol	
<p>Materion yn codi o'm harchwiliadau blaenorol</p> <p>Nododd yr archwiliad o ddatganiadau ariannol 2010-11 rai meysydd lle roedd angen gwella rheolaethau'r system.</p> <p>Roedd y mater pwysicaf yn ymwneud â'r rheolaethau o ran prosesau prisio tir, adeiladau ac asedau eraill fel rhan o'r gweithdrefnau cau cyfrifon.</p> <p>Os nad ymdrinnir â'r mater hwn mae perygl y caiff y datganiadau ariannol eu camddatgan yn sylweddol.</p>	<p>Byddaf yn:</p> <ul style="list-style-type: none">• asesu'r rheolaethau oedd ar waith yn ystod 2011-12 ac yn cynnal profion archwilio i ystyried eu cynllun, eu bodolaeth a'r gwaith o'u cynnal a'u cadw;• gweithio gyda staff Adran Gyllid ac Adran Gwasanaethau Eiddo'r Cyngor i sicrhau yr ymdrinnir â materion mewn ffordd effeithlon ac effeithiol.
Risgiau sy'n ymwneud â pharatoi'r cyfrifon	
<p>Yn sgil y newidiadau i God CIPFA yn 2011-12 cyflwynwyd nifer o ofynion cyfrifyddu newydd, yn cynnwys newidiadau mewn perthynas ag asedau treftadaeth ac adroddiadau ar gydnabyddiaeth ariannol.</p>	<p>Byddaf yn adolygu'r camau a gymerir gan swyddogion i sicrhau bod gofynion y Cod diwygiedig yn cael eu bodloni.</p>

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
<p>Parhau i gydymffurfio â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) Yn 2010-11, paratôdd y Cyngor ei ddatganiadau ariannol yn unol â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) am y tro cyntaf.</p>	<p>Byddaf yn gwneud gwaith a fydd yn fy ngalluogi i sicrhau bod datganiadau ariannol 2011-12 yn cydymffurfio ag IFRS.</p>
<p>Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon bydd rhaid amcangyfrif nifer o ffigurau cyfrifyddu megis darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau'r Cyngor e.e. hawliadau cyflog cyfartal.</p>	<p>Byddaf yn adolygu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yr asesiad blynyddol a wnaed gan swyddogion o'r sail y gwneir amcangyfrifon arni a'r sail y cânt eu hadolygu arni yn unol â'r wybodaeth ddiweddaraf; • dogfennaeth a ddelir i ategu amcangyfrifon y daethpwyd iddynt a dyfarniadau a wnaed, gan gyfeirio at bapurau a ddarparwyd i'w hategu.
Risgiau sy'n ymwneud â datganiadau ariannol	
<p>Mae'r Cyngor yn parhau i weithio mewn partneriaeth a chydweithrediad â nifer o gyrrff allanol.</p>	<p>Byddaf yn gwneud gwaith sy'n fy ngalluogi i wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deall sut y caiff y sefydliadau hyn eu rheoli fel y gallaf asesu'n llawn y goblygiadau ariannol a'r goblygiadau cyfrifyddu i'r Cyngor; • sicrhau y caiff datgeliadau priodol eu cynnwys yn y cyfrifon mewn perthynas â datgeliadau partïon cysylltiedig o ran Aelodau a Swyddogion.

Y defnydd o adnoddau

17. Er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau o ran y trefniadau sydd ar waith gan y Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, byddaf yn dibynnu ar y canlynol:
- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
 - system rheolaeth fewnol y corff a archwilir, fel y nodir yn ei ddatganiad llywodraethu a'm hadroddiad cysylltiedig;
 - canlyniadau gwaith a gynhaliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, ardystiadau o hawliadau a ffurflenni ac ymarferion paru data;
 - canlyniadau gwaith cyrrff adolygu allanol eraill, lle y bo hynny'n berthnasol i'n cyfrifoldebau;
 - unrhyw waith arall sy'n mynd i'r afael â materion na chaiff eu cynnwys gan yr uchod, ac yr ystyriaf ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Cyflwyno adroddiadau

18. Mae'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol yn ei gwneud yn ofynnol i Archwilwyr Penodedig gydymffurfio â safonau archwilio a moesegol perthnasol, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyflwyno adroddiadau ffurfiol ar wahanol gamau o'r archwiliad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.
19. Yn benodol, rhaid i archwilwyr nodi'r canlynol:
 - cydberthnasau a all effeithio ar annibyniaeth yr archwilydd;
 - gwybodaeth am gynllunio'r archwiliad;
 - materion penodol i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (sy'n wahanol i reolwyr) cyn iddynt roi barn ar y datganiadau ariannol.
20. Mae Atodiad 1 yn tynnu sylw at elfennau allweddol o'r broses archwilio yn y Cyngor, ac mae'n cadarnhau nad oes unrhyw fygythiadau hysbys i annibyniaeth yr Archwilydd Penodedig na staff archwilio eraill.
21. Rhydd y ddogfen hon wybodaeth am gynllunio'r archwiliad.
22. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a, lle y bo angen, i'r Cabinet mewn modd amserol, cyn cwblhau'r archwiliad.
23. Byddaf yn darparu adroddiadau, neu allbwn arall, fel y cytunir arnynt. Nodir y cerrig milltir allweddol yn [Arddangosyn 2](#).

Arddangosyn 2: Cerrig milltir allweddol

Yr hyn y bwriedir ei gyflawni	Dyddiad cychwyn arfaethedig	Llunio'r adroddiad terfynol
Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol	Ionawr 2012	Mawrth 2012
Adroddiad (ISA 260) ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol	Mehefin 2012	Medi 2012
Barn Archwilio ar ddatganiadau ariannol 2011-12	Ionawr 2012	Medi 2012
Llythyr Archwilio Blynyddol	Hydref 2012	Tachwedd 2012

Ffi archwilio

24. Y ffi arfaethedig ar gyfer gwaith archwilio ariannol 2011-12 yw £165,802 (ynghyd â TAW) ac fe'i codir mewn rhandaliadau cyfwerth rhwng mis Tachwedd 2011 a mis Hydref 2012. Mae'r ffi hon yn unol â llythyr ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol ac mae'n seiliedig ar y model ffioedd sy'n seiliedig ar sero ar gyfer archwiliadau ariannol.
25. Ar y cyfan, mae ffi archwiliad ariannol 2011-12 yn gynydd o 0 y cant ar yr elfen gyfatebol o gyfrifoldebau'r Archwilydd Penodedig a gynhwyswyd fel rhan o'm ffi yn 2010-11.
26. Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, ni fu unrhyw wrthwynebiadau ffurfiol i ddatganiadau ariannol y Cyngor. Fodd bynnag, caf nifer o ymholiadau ac eitemau o ohebiaeth gan y cyhoedd a phartion eraill â diddordeb. Mae ychydig o amser wedi'i gynnwys yn y ffi i ymdrin â mân ymholiadau, fel rhan o'r broses gyffredinol o reoli'r archwiliad.
27. Bydd unrhyw ymchwiliadau manwl neu waith arall sydd angen ei gyflawni i ymateb i ymholiadau a gwrthwynebiadau yn arwain at ffi ychwanegol. Codir unrhyw ffi ychwanegol o'r fath ar gyfraddau dyddiol yn seiliedig ar y radd neu gymysgedd sgiliau penodol sydd ei angen ar gyfer y gwaith, ond trafodir hyn gyda'r Cyngor cyn ymgymryd â'r gwaith.
28. O ran pob grant neu ffurflen, mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol adennill swm sy'n cwmpasu cost lawn y gwaith perthnasol a gyflawnir. Caiff y ffi ar gyfer gwaith ardystio grantiau a ffurflenni ei chodi ar sail ddyddiol, yn unol â'r graddfeydd ffioedd sy'n ymwneud â sgiliau a nodir yn llythyr ffioedd llywodraeth leol yr Archwilydd Cyffredinol. Bydd y ffioedd yn adlewyrchu maint, cymhlethdod a materion neilltuol y grantiau penodol.
29. Er bod gwaith grant yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn, ar sail profiad blaenorol ac arwyddion cynnar o newidiadau mewn cynlluniau ac amodau grant, amcangyfrifaf y bydd cyfanswm ffi'r gwaith grant rhwng £90,000 a £100,000.

Atodiad 1

Elfennau allweddol o'r gwaith archwilio

Elfennau allweddol	Gofynion	Sefyllfa yn y Cyngor
Gweithgareddau ymgysylltu		
Telerau'r gwaith archwilio	Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi'r cyfrifoldeb am benodi archwilwyr allanol ar gyfer llywodraeth leol yng Nghymru.	Nodir rolau a chyfrifoldebau Archwilwyr Penodedig uchod ac yn Atodiad 1 . Gellir gweld y datganiad llawn o gyfrifoldebau yn: http://www.wao.gov.uk/assets/welshdocuments/Statement_of_responsibilities_of_auditors_2010_Welsh.pdf
Penodi archwilwyr ac arweinwyr ymgysylltu	Cyfrifoldeb yr Archwilydd Cyffredinol yw penodi archwilwyr allanol llywodraeth leol a phennu cyfrifoldeb am bob ymgysylltiad i arweinydd ymgysylltu.	Rhoddir manylion yr Archwilydd Penodedig a'r Arweinydd Ymgysylltu yn Atodiad 2 i'r ddogfen hon.
Gwaith 'anstatudol'	Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi nodi meini prawf clir ar gyfer cymeradwyo unrhyw waith 'anstatudol' y gofynnir amdano gan gyrrff a archwilir.	Ni ofynnwyd am unrhyw waith 'anstatudol' ac nid oes unrhyw waith o'r fath yn yr arfaeth.
Cyfyngiadau ar waith archwilio	Mae'n ofynnol i mi eich hysbysu am unrhyw gyfyngiadau ar y gwaith rwy'n bwriadu ei gyflawni, gan gynnwys cyfyngiadau a osodir gan reolwyr.	Ni osodwyd unrhyw gyfyngiadau ar y gwaith rwy'n bwriadu ei gyflawni.
Ystyriaethau moesegol		
Annibyniaeth	Mae'n ofynnol i Archwilwyr Penodedig ystyried y canlynol: <ul style="list-style-type: none">• bygythiadau i annibyniaeth yr archwilydd (gan gynnwys ymglyfreitha);• cydberthnasau teuluol a chydberthnasau personol eraill;• cysylltiad hirdymor â'r corff a archwilir, yn seiliedig ar bolisi Swyddfa Archwilio Cymru o gylchdroi archwiliadau;• materion dadleuol neu anodd.	Gallaf gadarnhau nad oes unrhyw fygythiadau hysbys i annibyniaeth yr Archwilydd Penodedig na staff archwilio eraill, ac fy mod wedi cydymffurfio â pholisi cylchdroi Swyddfa Archwilio Cymru.

Elfennau allweddol	Gofynion	Sefyllfa yn y Cyngor
--------------------	----------	----------------------

Ystyriaethau moesegol (parhad)

Perfformiad ymgysylltu	Mae angen i arweinwyr ymgysylltu ystyried pa lefel o sicrwydd ansawdd a lefelau adolygu sy'n briodol.	Mae gweithdrefnau adolygu rheoli ansawdd Swyddfa Archwilio Cymru ar waith ar gyfer pob archwiliad, ac mae'r Arweinydd Ymgysylltu wedi pennu lefelau adolygu priodol yn seiliedig ar brofiad y staff sy'n mynd i'r afael â'r gwaith archwilio.
------------------------	---	---

DRAFFEE

Atodiad 2

Tîm yr archwiliad ariannol

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Anthony Barrett	Archwilydd Penodedig	029 20 320571	Anthony.Barrett@wao.gov.uk
Derwyn Owen	Arweinydd Ymgysylltu'r Archwiliad Ariannol	029 20 320651	Derwyn.Owen@wao.gov.uk
Anthony Veale	Rheolwr yr Archwiliad	029 20 320585	Anthony.Veale@wao.gov.uk
Nick Raynor	Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol	01244 525970	Nicholas.Raynor@wao.gov.uk

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk